

2025 AİLE YILI RAPORU

Giriş

Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) nüfus sayımları ve nüfus artış hızları, evlenme, boşanma ve yaşlılık istatistiklerine bakıldığında, toplumsal yapımızın biyolojik bir yıkıma ve aşırı yaşlanmaya doğru evrildiği açıktır. Bu gidişi körükleyen veya neden olan ahlaki yozlaşma, ekonomik sefalet, toplumsal değerlerin zafiyete uğraması gibi maddi ve manevi unsurlar da eklendiğinde, ortaya çıkan tablonun büyüklüğü ve zarar boyutu giderek telafisi imkânsız sınırlara doğru genişlemektedir.

Cumhurbaşkanımızın, aile konusunda bu kötü gidişatın durdurulması için acil eylem planı niteliğinde yoğunlaşmak üzere; “2025 Aile Yılı” ilanı önemli ve gerekli bir başlangıçtır. Ne var ki Mart ayı ortasına geldiğimiz bugüne kadar ortaya anlamlı bir icraat ve çözüm konulamamıştır. Niyet ve düşünce beyanından öteye geçebilen reel çözümler uygulamaya alınamamıştır.

USPUM olarak, Aile odaklı yapıcı politikalara destek amacıyla bu kısa ve özet çözüm önerilerini derleyerek, kamuoyu ve Hükümetin dikkatine arz ediyoruz.

Aile konusunda atılması gerekli adımların aile öncesi, aile hayatı sırasında ve ailenin yıkılması sonrasındaki süreçleri kapsayacak şekilde gruplanması halinde, daha kolay ve hızlı ilerleme kaydedileceği tespiti ile önerilerimizi sıralayacağız.

A. Aile Öncesi Tedbir ve Politikalar

1. İlk ve ortaöğretimde temel beceriler ve hayat bilgisi eğitimine ağırlık verilmeli, kız ve erkek çocuklarımızın doğal cinslerine özel becerilerini geliştirmeleri sağlanmalıdır.
2. 4+4+4 bölümlü kesintisiz 12 yıl eğitim dayatmasına son verilmeli, üniversite eğitimi bir zorunluluk gibi algılanmaktan çıkarılmalıdır. Mesleki eğitim ve ara eleman yetiştirmeleri ortaokul seviyesine indirilerek, lise düzeyinde eğitim ve staj odaklı karma model zenginleştirilmelidir. Yerel ihtiyaçlara uygun eğitim programları ile lise sonrası hızlı istihdam yolu açılmalıdır.
3. Çocukların aile içinde ebeveynlerince terbiye hakkı tanınmalı, cinsel ve fiziksel şiddete dönüşmeyen zor kullanma, kısıtlama, yönlendirme, kural koyma gibi terbiye unsurları için ebeveynlere yasal güvence tekrar sağlanmalıdır.
4. Yasalarımızda bulunan cinsel serbestlik yaşı ile evlilik yaşı arasındaki fark kaldırılmalı, zinanın serbest evliliğin yasak olduğu hukuk ucubesi yok edilmelidir.
5. Cinsel suçların yasal ifadesinde, failin daima erkek olduğu algısı ile yapılan tanımlamalar düzeltilmeli, küçüğe karşı suçlarda vücuda bir organ veya cisim sokulması dışında küçüğün kadın veya erkek zanlı ile erkek olarak ilişkiye zorlanması gibi suçlar da açıkça yer almalıdır.
6. Kamuya açık alanlarda açıkça teşhirciliğe giren boyutlarda çıplaklığa karşı yasal ve idari tedbirler alınmalı, kıyafet özgürlüğünün cinsel tacize dönüşmesine engel olunmalıdır.
7. Bütün eşcinsel dernek ve platform gibi oluşumlar kapatılmalı, tekrar açılmaları yasal ölçülerde önlenmelidir. Bu yapıların yurt içi ve yurt dışı fon akışları önlenmelidir.
8. Doğuştan çift cinsiyet anomalisi olan hünsa vakaları dışında, cinsiyet iptali ameliyatları yasaklanmalı, bu talepte bulunanlar psikiyatrik ve psikolojik tedavi sürecine zorunlu olarak alınmalıdır.

9. Eşcinselliğin reklam, propaganda, tören, TV ve sosyal medya programlarında senaryo konusu yapılması yasaklanmalı, ağır para ve hapis cezaları ile kontrol edilmelidir.
10. Eşcinsel ünlü ve sanatçıların resmi kanallarda program yapması, bakanlıkların bu kişilerin konser ve diğer etkinliklerine destek vermesi yasaklanmalıdır.
11. Kimlik kartlarımızda eşcinsel yelpazeyi de kapsayan GENDER seçenekleri kaldırılmalı, yerine sadece doğuştan gelen cinsiyetler olan kadın ve erkeğin tanımlanabildiği SEX ifadesi konulmalıdır.
12. Kültür ve Gençlik bakanlıklarının ödül ve teşviklerinde daha önce yaşanan sapkın ve ahlaksız kişilere destek skandallarının tekrarı önlenmelidir.
13. Toplumsal cinsiyet eşitliği adı altında CEDAW ve Paris İklim Anlaşmaları ile dayatılan düzenlemelerin iptal edilmesi, Milli Eğitim ve kamu personeli hizmet içi eğitim müfredatından temizlenmesi sağlanmalıdır.
14. Medeni kanunumuzdan çıkarılan “Aile Reisiği” kavramı geri getirilmeli, kadın ve erkeklerin evlilik halinde görev ve sorumlulukları açıkça tanımlanmalı ve yasal güvenceye alınmalıdır.
15. Evlilik öncesinde kadın ve erkek adayların temel iletişim ve aile hayatı konularında dini, genel beceri ve hukuki eğitim almaları zorunlu tutulmalıdır.
16. Yeni evlenen gençlerin faizsiz bir modelde ev sahibi olmaları için özel bir konut projesi geliştirilmelidir.
17. Yasalarımızda “aile” ve “gençlik” tanımları yoktur. Bunlara atıflar vardır. Aile unsurlarının net olarak cinsiyetleri ile birlikte yer alması gereklidir. Gençlik çağı yasalarımızda belirsizdir. 18 yaş altını çocuk kabul eden İstanbul ve Lanzarote Sözleşmelerinin hükümleri geçerlidir. Gençlik yaşları ve dönemleri belirtilmelidir.
18. En büyük aile düşmanlarından birisi olan kumar alışkanlığına karşı gençliği korumak devletin anayasal görevi iken, Gençlik Bakanlığı eliyle kumar işletilmekte, çocuk ve gençlerin katıldıkları spor etkinlikleri ve liglerine sponsor olunarak kumarın yaygınlaştırılması sağlanmaktadır. Sadece yasa dışı kumar reklamı yasaklanmakta, devletin işlettiği veya ruhsat verdiği kumarların her yerde reklamı yapılmaktadır. Resmi ve özel kumar organizasyonları lağvedilmeli yasal veya yasadışı kumarın oynanması, reklamı yasaklanmalıdır.
19. Sütkardeş evliliği öz kardeş evlilikleri gibi haram olduğundan, medeni kanunda da yasaklanmalı, sütkardeş ilişkileri MERNİS kayıtlarına işlenmelidir. Tarafların beyan ve kabulü ile sütkardeş kaydı nüfusa girilmeli, bundan sonraki süreçlerde evlilik kurulması sistem tarafından önlenmelidir.
20. Evlilik akdi kurulurken yapılacak sözleşme ile evlilik sırasında ve boşanma halinde tarafların karşılıklı maddi hak ve sorumlulukları kayıtlanabilmeli, sonradan mahkeme kararı vb. ile hükümlerin değişimi veya geçersizliği yapılamaz şekilde korunmalıdır.

B. Aile Bütünlüğünün Korunması İçin Tedbir ve Politikalar

1. 6284 sayılı yasanın aile düşmanı ve feminist cinsiyetçi yapısı değiştirilmelidir. Problem yaşayan ailelerde şikayete bağlı olarak veya re’sen yapılan tespitler sonrası tek taraflı beyan ile uzaklaştırma gibi ceza niteliğinde tedbirler yerine, iki tarafın birden katılması zorunlu olan aile rehabilitasyon merkezleri kurulmalıdır. Vakaların ağırlığına göre gerekirse varsa çocukların geçici süre ile devlet bakımı ve korumasına alınarak ebeveynlerin terapi süreci kolaylaştırılmalıdır.
2. Aile içi sorunlarda, şikâyete bağlı olarak başlatılan soruşturma vb. süreçler tarafların barışması ve şikâyetin iptali halinde durdurulmalı, kamu davası olarak sürdürülmemelidir.

3. Kadınların, özellikle annelerin çalışmaya teşvik edilmesi yerine, evlerinde çocuklarını sağlıklı ve huzurlu şekilde büyütebilmeleri özendirilmelidir. Annelere yönelik teşviklerde çalışan çalışmayan ayrımı yapılmamalıdır.
4. Boşanmayı düşünen tarafın öncelikle resmi aile danışmanlarına başvurarak standart terapi almaları zorunlu olmalıdır. Aile danışmanının hakemliği çözüm sağlayamadığında yazılı raporu ile bir sonraki sürece geçilebilmelidir.
5. Evlilik akdi içinde karşılıklı cinsel faydalanma hakkı yasal güvence altında olmalıdır. Evliliği kabul eden tarafların, zorunlu haller dışında cinsel ilişkiden kaçınma veya ısrar halinde tecavüz iftirası gibi davranışlara karşı tedbir alınmalıdır. Beyan ile fiziksel şiddet, darp vs. unsurları olmadan tecavüz soruşturmaları açılmamalıdır.
6. Haksız zenginleşmeyi ve keyfi boşanmaları önlemek için evlilikte edinilmiş mal ortaklığı rejimi kaldırılmalıdır. Önceden yapılmış bir sözleşme olmaması halinde malların ayrılığı ilkesi esas olmalıdır.
7. Kamuda belediye, üniversiteler dâhil, kurumlarda çalışan memur ve işçi kadrolu personelin eş durumu ile aile birleşim taleplerine yapıcı öncelikler sağlanmalı, suiistimali halinde ağır idari yaptırımlar eşliğinde kontrollü kolaylık yapılmalıdır.
8. Sadece yasal sınırın altında bir yaşta evlendiği için, resmi nikâhları bulunsa bile sonradan hapse atılan kocaların, nikâhlı hanımları ve çocukları ile birleşme fırsatı verilmeli. Zorla evlendirme ve tecavüz gibi suç unsurları bulunmayan mahkûmlara bir seferlik de olsa affedilerek aile yuvalarına dönüşleri sağlanmalıdır.
9. Sırf yetim aylığı alabilmek için kadınların anlaşmalı boşanarak nikâhsız beraberliğe devam etmeleri ancak tespit edildiğinde para cezası ile işlem görmektedir. Yetim aylığı uygulamasının istismar edilmemesi için yaş ve süre sınırı getirilmelidir.
10. Zina suçuna karşı hapis cezalı adli yargılama getirilmelidir. Evlilerin zina yapması halinde cezaları daha ağır verilmelidir.

C. Aile Yıkımı Sonrası İçin Tedbir ve Politikalar

1. Çiftlerin karşılıklı imzaladıkları boşanma dilekçeleri ile nüfus müdürlüklerinde evliliklerini sonlandırma hakları olmalıdır. Velayet, tazminat, nafaka, mal paylaşımı gibi konularda anlaşmazlık olması halinde bunların giderilmesi için normal davalar görülmelidir.
2. Çiftlerden birinin tek taraflı boşanma talebi halinde mahkeme önce aile danışmanı sürecini ve raporunu şart koşmalıdır. Aile terapisine rağmen düzelmeyen aile bağları için boşanma kaçınılmaz görüldüğünde, taraflardan birisi istemese de Hâkimin re'sen boşama kararı uygulanabilmelidir. Ancak bu süreç hızlı sonuçlanmalı, ihtilaf konuları ayrı bir dava halinde boşanma sonrasında sürdürülmelidir. Boşanma davaları en çok 6 ay içinde sonuçlanmalıdır.
3. Boşanma ve aile davalarında iftira ve yalancı şahitlik gibi yollar ile mahkemeyi yanıltmak isteyen taraflara karşı caydırıcı tedbirler alınmalıdır.
4. Aile mahkemelerine atanan hâkim ve savcılarının en az 10 meslek deneyimli olması, mutlaka evli ve tercihen çocuklu kişilerden olma şartı sağlanmalıdır.
5. Taraflardan birisinin zina ve yüz kızartıcı suçlar, şiddet gibi ağır kusurlu olması halinde tedbir ve yoksulluk nafakasının bağlanmasını önleyecek yasal değişiklikler yapılmalıdır.
6. Boşanma sonrası yoksulluk nafakası eskisi gibi yine en fazla 1 yıl olarak karar verilmelidir.
7. Medeni Kanununun 364. Maddesinde yer alan aile yardımı nafakasının hâkimler tarafından işletilmesi sağlanmalıdır. Boşanan kişilerin alt ve üst soyu ile kardeşlerinin öncelikli olarak yardım zorunluluğu unutulmamalıdır.

8. Boşanan tarafların nafaka süresi dolmasına rağmen yoksulluğunun devamı halinde aile yardımı nafakası devreye alınmalıdır. Aile fertlerinden yardım almanın imkânsızlaştığı hallerde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı birimlerine başvuru ile maddi destek sağlanmalıdır.
9. Nafaka borcu nedeniyle tazyik hapsi cezasına son verilmelidir.
10. İşsiz, emekli, engelli ve kronik hastalığı bulunan kişilerin nafaka yükümlülüğü durum tespitinden itibaren kaldırılmalı, sonraki süreçler olan aile yardımı ve Aile Bakanlığı süreçleri işletilmelidir.
11. Nafaka alacaklısının evlenmesi halinde kalkan ödeme yükümlülüğü, nafaka borçlusunun evlenmesi halinde de en az %50 oranında kaldırılarak hayatlarını idame imkânı verilmeli, yeni evli çiftin eski eşe nafaka için çalışması önlenmelidir.
12. Taraplardan birisi hapiste, ağır engelli, fuhuş veya uyuşturucu gibi yasadışı hallerde olmadığı sürece çocukların velayeti kesin olarak ortak verilmeli, çocukların boşanma süreci ve sonrasında ebeveynler tarafından silah gibi kullanılması önlenmelidir.
13. Çocukların iki taraflı yakın akrabaları ile yeterince görüşme hakkı korunmalı, eğitimleri gözetilerek görüşme süreleri olabildiğince geniş tutulmalıdır. Kamu ve özel kurumların boşanmış çiftlerin çocuklarına erişim ve bilgi edinme haklarını ihlal etmesi önlenmelidir.
14. Boşanma davalarında dosya üzerinden ayrıntılı incelemeden velayet, nafaka, tazminat gibi kararların verilmemesi, dilekçelerin değerlendirilmesi ve ilgili birimlerden alınan sosyal ve ekonomik raporlara göre karar verilmesi sağlanmalıdır.
15. Boşanma süreci ve anlaşmazlık davaları tamamlanmadan çocukların velayetinin iki tarafa da verilmemelidir. Çocukların boşanma sürecinde etki altına alınarak yanlış veya haksız ifadelerde bulunmaya zorlanmasına karşı tedbir alınmalıdır.
16. Genç evliliklerine yapılan teşviklerin ileri yaşlardaki evliliklerde de imkân ölçüsünde verilerek, aile kurmaya maddi ve manevi özendirme politikaları geliştirilmelidir.

Kamuoyuna ve ilgili makamlara saygı ile sunulur.

Muhammed Taha GERGERLİOĞLU
USPUM Genel Başkanı